

Kamila Dembińska¹, Mariusz Czech²

 <https://orcid.org/0009-0005-2451-8693>

 <https://orcid.org/0000-0001-7136-9700>

SYSTEM CERTYFIKACJI JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO Z PERSPEKTYWY NARODOWEJ AGENCJI WYMIANY AKADEMICKIEJ – DOŚWIADCZENIA I WYZWANIA

Streszczenie: Artykuł przedstawia państwowy system certyfikacji znajomości języka polskiego jako obcego z perspektywy Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej – instytucji odpowiedzialnej na mocy ustawy za obsługę administracyjną i finansową Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Autorzy prezentują doświadczenia Agencji w kontekście przejęcia zadania obsługi systemu certyfikacji oraz wyzwania z tym związane. W artykule przedstawiono m.in. zadania NAWA związane z obsługą Państwowej Komisji oraz podmiotów uprawnionych do organizowania egzaminów, kwestię bardzo szybko rosnącej liczby zdających oraz konsekwencji tego trendu, a także wskazano na te elementy systemu, które zdaniem autorów wymagają unowocześnienia i profesjonalizacji.

Słowa kluczowe: państwowy system poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego, Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA), Państwowa Komisja do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego (PKdsPZJPjO), wyzwania systemu certyfikacji, system certyfikacji znajomości języka polskiego jako narzędzie upowszechniania języka polskiego za granicą

¹ kamila@sokfoundation.org.pl, Fundacja SOK, ul. Tadeusza Rejtana 15/B, 02-516 Warszawa; Dyrektorka Biura Programów Języka Polskiego NAWA w latach 2017–2022.

² mariusz.czech@nawa.gov.pl, Dyrektor Biura Programów Języka Polskiego, Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej, ul. Polna 40, 00-635 Warszawa.

**THE CERTIFICATION SYSTEM OF POLISH AS A FOREIGN
LANGUAGE FROM THE PERSPECTIVE OF THE POLISH
NATIONAL AGENCY FOR ACADEMIC EXCHANGE – EXPERIENCES
AND CHALLENGES**

Abstract: The article presents the state certification system of Polish language proficiency as a foreign language from the perspective of the Polish National Agency for Academic Exchange (NAWA) – the institution responsible by law for the administrative and financial support of the State Commission for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language. The authors discuss the Agency's experiences in taking over the task of managing the certification system and the challenges associated with it. The article outlines NAWA's tasks related to supporting the State Commission and entities authorized to organize exams, the issue of the rapidly increasing number of candidates, and the consequences thereof. Additionally, the authors identify elements of the system that, in their view, require improvement and modernization.

Keywords: state certification system of Polish language proficiency as a foreign language, Polish National Agency for Academic Exchange, State Commission for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language, certification system challenges, Polish language certification system as a tool for promoting the Polish language abroad

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA) to instytucja realizująca m.in. zadanie upowszechniania języka polskiego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. W tym obszarze jednym z kluczowych działań wymienionych w Ustawie o NAWA³ jest „zapewnienie obsługi administracyjnej i finansowej Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego” (PKdsPZJPjO). Tak zostały opisane formalne obowiązki NAWA, która od momentu powołania do życia 1 października 2017 r., odpowiada za organizację systemu certyfikacji znajomości języka polskiego jako obcego (jpjo). Zadanie to Agencja przejęła od Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej (BUWiWM).

Przygotowany na początku XXI w. i uruchomiony w 2004 r. system certyfikacji przede wszystkim miał być ważnym narzędziem promocji języka polskiego wśród obcokrajowców oraz osób polskiego pochodzenia. Z czasem, w wyniku m.in. nowelizacji aktów prawnych dotyczących obywatelstwa polskiego i cudzoziemców, państwowe egzaminy certyfikatowe stały się także instrumentem polityki migracyjnej państwa polskiego (Janowska 2022), co niewątpliwie podniosło ich rangę i przyczyniło się do znaczącego wzrostu liczby osób zainteresowanych otrzymaniem certyfikatu znajomości jpjo. Jako tzw. egzaminy doniosłe, które zapewniają dostęp do ważnych społecznie

³ Ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 843).

wartości, liczących się w danym kraju (edukacyjnych, prawnych, ekonomicznych), stały się one niezwykle popularne (Miodunka 2016).

Od samego początku swojego istnienia NAWA traktowała certyfikację jako istotne działanie będące ważnym ogniwem realizacji zadania upowszechniania języka polskiego w świecie oraz promocji nauki języka polskiego jako obcego, a celem działań Agencji w tym zakresie było powiększanie międzynarodowej społeczności osób znających język i kulturę polską.

Pierwsza sesja egzaminacyjna przeprowadzona pod nadzorem NAWA miała miejsce w maju 2018 r. Początki istnienia Agencji i współpracy z członkami Państwowej Komisji należy ocenić jako bardzo dobre, choć obfitujące w liczne wyzwania, wśród których przede wszystkim należy wymienić lawinowy wzrost liczby zdających. Certyfikaty stały się dokumentem pożądanym przez wielu cudzoziemców ubiegających się o prawo do rezydentury w krajach UE, o obywatelstwo polskie czy możliwość studiowania na zasadach identycznych z tymi, które przysługują obywatelom polskim. Wyzwaniem okazała się także dosyć szybko rosnąca liczba nowych podmiotów uprawnionych (PU) – czyli ośrodków, które organizowały egzaminy po raz pierwszy i wymagały stałego wsparcia. Wybuch pandemii COVID-19 również mocno zaważył na procesie organizacji egzaminów certyfikatowych. Z powodu wprowadzenia ograniczeń związanych z rozprzestrzeniającą się epidemią niektóre ośrodki rezygnowały z przeprowadzenia egzaminów, a w 2020 r. PKdsPZJPjO odwołała zaplanowaną na czerwiec sesję egzaminacyjną. Od roku 2018 wzrosła także znacząco liczba wniosków o wydanie certyfikatu bez egzaminu, co miało wpływ na pracę Zespołu Certyfikacji NAWA.

Gwałtowny wzrost zainteresowania otrzymaniem certyfikatu znajomości języka polskiego oraz rosnącą liczbę podmiotów uprawnionych obrazują przedstawione w tabeli 1 dane statystyczne obejmujące lata działalności NAWA (2018–2023).

Tabela 1. Liczba zdających egzaminy certyfikatowe w latach 2018–2023 – dane statystyczne NAWA

Rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba zdających	5 122	7 440	6 498 ^a	12 763	15 300	17 487
Liczba podmiotów uprawnionych, które przystąpiły do organizacji egzaminów	29	39	34	43	52	58
Liczba certyfikatów bez egzaminu	100	70	210	273	396	493

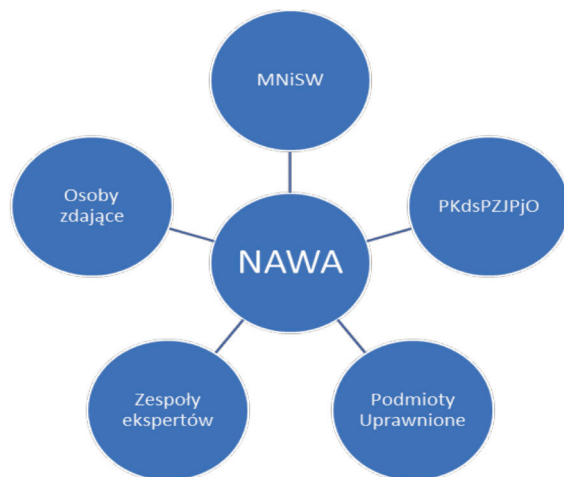
^a Z powodu pandemii COVID-19 PKdsPZJPjO podjęła decyzję o odwołaniu sesji egzaminacyjnej zaplanowanej na 6–7 czerwca 2020 r.

Źródło: opracowanie własne

Mimo wielu wyzwań w tym okresie zawsze mieliśmy poczucie wspólnej troski o jakość państwowego systemu poświadczania znajomości języka polskiego, o wysokie standardy, które przyświecały twórcom systemu certyfikacji. Wspólnie podejmowaliśmy próby i wysiłki w celu „zmodernizowania” systemu – np. stworzenia możliwości zdawania egzaminów zdalnie. To unowocześnienie pozostaje nadal dużym wyzwaniem, ale i koniecznością w dzisiejszych czasach.

Jak już wspomniano, NAWA zapewnia Państwowej Komisji obsługę administracyjną i finansową. Pod tym dosyć lakonicznym stwierdzeniem z ustawy kryje się tak naprawdę bardzo wymagające zadanie i duża odpowiedzialność, znacznie przekraczające to, co można by wywnioskować z tego niepozornego przepisu. Zadania i wyzwania, jakie stoją przed Agencją, wynikają z usytuowania tej instytucji w całym procesie organizacji państwowych egzaminów certyfikacyjnych. Można powiedzieć, że NAWA jest w samym centrum tego procesu. To nakłada na Agencję obowiązek współpracy nie tylko z PKdsPZJPjO, której biurem (sekretariatem) jest właśnie Zespół Certyfikacji Języka Polskiego jako Obcego NAWA, ale też z innymi podmiotami i grupami osób zaangażowanych w przygotowanie i przeprowadzanie egzaminów (por. wyk. 1).

Wykres 1. Pozycja NAWA w państwowym systemie certyfikacji jpjo

Źródło: opracowanie własne

Agencja podlega Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW), skąd otrzymuje dotację celową na obsługę Państwowej Komisji i organizację egzaminów. Do Ministerstwa NAWA składa kwartalne i roczne sprawozdania obejmujące również tę część swoich działań, które wykonuje Biuro Programów Języka Polskiego NAWA (BJP).

Obsługa administracyjna i finansowa Komisji wiąże się z szeregiem zadań, które wykonują pracownicy Agencji. W zakresie ich obowiązków jest m.in. zawieranie umów i rozliczanie pracy zespołów eksperckich, które liczą obecnie blisko sto osób: zespołu osób tworzących zadania oraz zespołu badania poprawności oceny prac egzaminacyjnych, a także innych osób zaangażowanych w proces tworzenia arkuszy egzaminacyjnych oraz przeprowadzanie egzaminów: aktorzy, osoba odpowiedzialna za przygotowanie nagrań, wizytatorzy, koordynatorzy poszczególnych podzespołów. Ponadto Agencja wspiera organizacyjnie szkolenia na przewodniczących komisji egzaminacyjnych oraz szkolenia dla zespołów ekspertów.

NAWA współpracuje także z podmiotami uprawnionymi do przeprowadzania państwowych egzaminów certyfikatowych. Obecnie jest to ponad sześćdziesiąt podmiotów w Polsce i za granicą. BJP nadzoruje i koordynuje przebieg całego cyklu przygotowań, organizacji, przeprowadzania i raportowania przez PU sesji egzaminacyjnych (zwykle są to 4 sesje w roku). Pracownicy NAWA koordynują rejestrację w bazie certyfikacji osób przystępujących do egzaminu, zlecają wydruk i wysyłkę arkuszy egzaminacyjnych do ośrodków, odbierają wypełnione i ocenione arkusze, przyjmują raporty, na podstawie których przygotowywane i drukowane są certyfikaty i suplementy, które następnie przekazywane są PU. Razem z Biurem Finansowo-Księgowym Agencji rozliczają płatności za egzaminy i wydawane certyfikaty.

Zespół Certyfikacji odbiera codziennie dziesiątki maili i telefonów od osób zainteresowanych zdawaniem egzaminu państwowego. Pracownicy NAWA informują osoby zainteresowane o terminach i miejscach egzaminów, ale też odpowiadają na wiele pytań dotyczących zakresu i przebiegu egzaminów. Agencja prowadzi stronę internetową certyfikatpolski.pl, na której zamieszczane są najważniejsze informacje na temat egzaminów i procedury uzyskiwania certyfikatu bez konieczności zdawania egzaminu. W imieniu Komisji BJP proceduje również wnioski o wydanie takiego certyfikatu.

W ramach powierzonych zadań Agencja współpracuje z wieloma innymi podmiotami i osobami: drukarnią (organizacja przetargów na wydruki, konfekcjonowanie i wysyłka materiałów egzaminacyjnych), z policją i strażą graniczną (w ramach prowadzonych postępowań), z osobami zainteresowanymi prowadzeniem badań na temat egzaminów certyfikatowych i osób zdających.

Wyzwania, o których mowa w niniejszym artykule, mają różny charakter i ciężar, ale ich wspólnym mianownikiem jest to, że wymagają one pracy i zaangażowania BJP NAWA. Podstawowym wyzwaniem dla Zespołu Certyfikacji NAWA jest dbałość o płynny proces organizacji państwowych egzaminów certyfikatowych, zwłaszcza w kontekście nieustannie rosnącej liczby zdających. Więcej osób przystępujących do egzaminu to również więcej arkuszy egzaminacyjnych do wydruku, zabezpieczenia i wysłania, więcej testów

do sprawdzenia i ponownej oceny przez zespół audytorów, więcej certyfikatów i suplementów do wydania, więcej dokumentów do przetworzenia i zarchiwizowania, więcej operacji finansowych. W ostatnich latach m.in. dzięki zwiększającej się liczbie PU, ale też dzięki zatrudnieniu większej liczby pracowników w NAWA udało się poprawić płynność wydawania certyfikatów, ale też dostępność egzaminów. W tej chwili nie odnotowujemy większych problemów z zapisywaniem się na egzaminy. Te trudności, które się pojawiają, wynikają raczej z większej popularności egzaminów w dużych ośrodkach, takich jak Warszawa, Kraków, Wrocław (zdarza się, że niektóre PU nie wypełniają założonych limitów zdających).

BJP pracuje nad stworzeniem dobrych i przejrzystych zasad współpracy z ośrodkami egzaminacyjnymi. Zgodnie z ustawą o języku polskim⁴ to Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki po zasięgnięciu opinii Komisji nadaje, w drodze decyzji administracyjnej, uprawnienia do organizowania egzaminów z języka polskiego jako obcego na określonym poziomie biegłości językowej. To jednak przede wszystkim Agencja jest w stałym kontakcie z podmiotami uprawnionymi, koordynuje proces organizacji egzaminów, rozliczania opłat, wydawania certyfikatów. Prowadzi działania informacyjne, pośredniczy między PU a Komisją. W roku 2023 we współpracy z Komisją przygotowana została wewnętrzna Instrukcja dla Podmiotów Uprawnionych. Dokument ten ma za zadanie usystematyzować najważniejsze informacje na temat przebiegu rejestracji, przygotowań do egzaminu, obiegu arkuszy egzaminacyjnych, raportowania i rozliczania.

Ważnym elementem całego procesu certyfikacji, a zarazem wyzwaniem organizacyjnym, jest praca zespołów ekspertów: tworzącego zadania i audytowego. Sygnalizowane, ale też wynikające z naszej obserwacji kolejne wyzwania to m.in. kwestie związane z umowami i wynagrodzeniami dla ekspertów, włączanie do zespołów nowych osób, chętnych do współpracy, skuteczne motywowanie członków zespołów, konieczność unowocześnienia narzędzi do prowadzenia w pełni profesjonalnego i bezpiecznego procesu tworzenia zadań egzaminacyjnych.

Zachodzi potrzeba, by we współpracy z Komisją i zespołami ekspertów stworzyć dobrze funkcjonujący system przygotowywania testów egzaminacyjnych, oparty na odpowiednich narzędziach i bazach materiałów (tekstów, materiałów audio i wizualnych). Priorytetem powinno być tutaj zachowanie bezpieczeństwa powstających materiałów egzaminacyjnych, w tym odpowiednie ich przetwarzanie, przechowywanie i gromadzenie. Jednym z rozwiązań, jakie już udało się zastosować, jest umowa z Polskim Radiem na wykorzystanie nagrań radiowych. Dosyć obszerny zbiór takich nagrań udało się zakupić

⁴ Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 672 z późn. zm.).

i jest wykorzystywany do tworzenia zadań typu RS (rozumienie ze słuchu). Być może w niedalekiej przyszłości wyzwaniem, ale też szansą będzie wykorzystanie AI – sztucznej inteligencji do tworzenia np. materiałów wizualnych do egzaminów. Pierwsze próby wykorzystania tego typu technologii do tworzenia materiałów egzaminacyjnych są bardzo obiecujące.

Ważnym wyzwaniem jest zachowanie odpowiedniej liczebności i wydajności zespołów, zapewnienie ekspertom odpowiedniego wynagrodzenia, ale też podniesienie prestiżu tej pracy, a przez to motywowanie do zaangażowania w prace nad przygotowaniem egzaminów i ich oceną. Należy tak zorganizować pracę osób tworzących zadania egzaminacyjne i biorących udział w tzw. audycie, aby miały poczucie, że biorą udział w bardzo istotnych działaniach, służących przede wszystkim promowaniu polszczyzny wśród obcokrajowców. To ważne również ze względu na konieczność zapewnienia ciągłego uzupełniania składów zespołów i poszerzania bazy ekspertów.

Rosnąca liczba przystępujących do egzaminu każe myśleć także o usprawnieniach procesu sprawdzania i oceniania oraz – wynikającego wprost z przepisów ustawowych – badania poprawności oceniania. Być może rozwiązaniem będzie tutaj zastosowanie narzędzi umożliwiających częściową automatyzację tego procesu, co umożliwiłoby automatyczne sprawdzanie, a docelowo również tzw. e-ocenianie. Takie rozwiązania już funkcjonują w innych egzaminach państwowych takich jak np. matura. Wydaje się, że przeniesienie tego typu rozwiązań do egzaminów certyfikатовych jest możliwe i przyniosłoby bardzo dobre efekty. To z kolei wymaga modernizacji bazy do obsługi egzaminów, która umożliwiałaby rejestrację na egzamin, raportowanie, opracowanie potrzebnych danych statystycznych, a w przyszłości także e-ocenianie i ocenianie centralne. Na pilną potrzebę rozwoju i unowocześnienia systemu certyfikacji zwróciła uwagę również Najwyższa Izba Kontroli, przeprowadzając w 2022 r. kontrolę w NAWA odnoszącą się do obsługi PKdsPZJPjO.

Osobnym wyzwaniem, o którym należy wspomnieć, jest odpowiednia archiwizacja materiałów egzaminacyjnych – m.in. arkuszy egzaminacyjnych. Stanowią one nie tylko potwierdzenie uzyskania certyfikatu znajomości języka polskiego na określonym poziomie, ale są też potencjalnym materiałem badawczym (wydaje się, że wciąż nie dość wykorzystywanym w badaniach glottodydaktycznych). Pod opieką eksperta ds. archiwizacji podjęto prace nad odpowiednią klasyfikacją i przechowywaniem tych materiałów. Wyzwaniem na przyszłość pozostaje kwestia ich digitalizacji i ułatwienia dostępu do nich badaczom.

Dużym wyzwaniem jest na pewno procedura wydawania certyfikatu bez konieczności zdawania egzaminu. W ostatnich latach obserwowaliśmy ciągły wzrost liczby wniosków o wydanie takiego certyfikatu, jednak dotychczas liczba ta wahała się między 200 a 300 rocznie. Po ostatniej nowelizacji ustawy

o języku polskim w tym zakresie⁵, która weszła w życie 1 stycznia 2024 r., w przeciągu trzech miesięcy wpłynęło do NAWA aż 329 wniosków. Jeśli ta tendencja utrzyma się przez cały rok, to można spodziewać się kolejnych rekordów i lawinowego wzrostu liczby wniosków. Aby usprawnić proces składania i rozpatrywania wniosków o wydanie certyfikatu bez egzaminu, Agencja przygotowała formularz online w systemie teleinformatycznym NAWA, który funkcjonuje od początku roku 2024 i jak na razie bardzo dobrze się sprawdza. W ten sposób uniknęliśmy „zalewu” wniosków papierowych, a czas oczekiwania na decyzję Komisji został znacznie skrócony. Warto dodać, że sama procedura wydawania certyfikatu bez egzaminu była wielokrotnie dyskutowana i budzi pewne kontrowersje. Wobec rosnącej liczby wniosków o wydanie certyfikatu bez egzaminu należałoby na nowo przemyśleć wszystkie zalety i wady tej procedury i podjąć stosowne działania.

Bardzo ważnym zadaniem i wyzwaniem jest promocja państwowego systemu certyfikacji znajomości języka polskiego jako obcego. Agencja dostrzega potrzebę powrotu do pierwotnej idei egzaminów certyfikатовych z jpjo, według której miały one stanowić ważne narzędzie promocji polszczyzny na świecie wśród obcokrajowców oraz osób o polskich korzeniach, umożliwiać realizację planów zawodowych, edukacyjnych i osobistych osób z całego świata, a nie tylko stanowić narzędzie polityki migracyjnej (Janowska 2022). NAWA ma potencjał i narzędzia do tego, by skutecznie promować właśnie takie podejście do egzaminów certyfikатовych. Agencja podejmuje takie działania m.in. podczas różnych spotkań i wyjazdów krajowych i zagranicznych.

Na koniec trzeba wspomnieć jeszcze o wyzwaniach, z którymi zmierzyć się musi system certyfikacji języka polskiego w niedalekiej przyszłości. Przede wszystkim to zapowiadana (i oczekiwana) nowelizacja ustawy o języku polskim, której konsultowany projekt zakłada centralne sprawdzanie i ocenianie arkuszy egzaminacyjnych. Z punktu widzenia NAWA (ale też Państwowej Komisji) będzie to najważniejsze i największe zadanie, wymagające opracowania nowej logistyki i zmiany procedur, przygotowania odpowiednich narzędzi i zespołów ekspertów.

Drugim wyzwaniem będzie przygotowanie możliwości zdalnego zdawania egzaminów certyfikатовych. Żyjemy w świecie, w którym taka forma sprawdzania wiedzy i umiejętności jest już powszechna: począwszy od teoretycznych egzaminów na prawo jazdy, poprzez różnego rodzaju testy językowe, a skończywszy na egzaminach certyfikacyjnych z wielu dziedzin.

⁵ W Ustawie z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1672 z późn. zm.) rozszerzono znacząco katalog osób uprawnionych do ubiegania się o wydanie certyfikatu poświadczającego znajomość języka polskiego bez konieczności zdawania egzaminu m.in. o absolwentów szkół różnego rodzaju szkół zarejestrowanych i prowadzonych poza granicami Polski.

Myśląc o rozwoju i unowocześnianiu systemu certyfikacji, nie można pominąć jednej z kluczowych kwestii, jaką dla glottodydaktyki polonistycznej jest pilna potrzeba regulacji i usankcjonowania formalnego statusu zawodu nauczyciela języka polskiego jako obcego (a także – języka polskiego jako drugiego)⁶. Jak dotąd nie istnieje oficjalnie zawód lektora ani nauczyciela jpjo. Należy zatem uwzględnić go w *Klasyfikacji zawodów i specjalności*⁷ prowadzonej przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Wpisanie zawodu lektora jpjo do klasyfikacji zawodów byłoby potwierdzeniem stanu faktycznego i doprowadziłoby do uregulowania wielu spraw dotyczących zatrudniania tych specjalistów zarówno w Polsce, jak i zagranicą.

Niewątpliwie formalne uwzględnienie zawodu lektora w *Klasyfikacji zawodów i specjalności* byłoby też wzmocnieniem prestiżu zawodu glottodydaktyka polonistycznego. Postulat ten wybrzmiewał już w wielu publikacjach i artykułach (m.in. Miodunka, Tambor 2018; Gębał, Kumięga, Dembińska 2023) i można było go usłyszeć na niejednej konferencji naukowej (m.in. współautorka niniejszego artykułu wygłosiła podobny apel podczas konferencji na Uniwersytecie Łódzkim „Współczesna glottodydaktyka polonistyczna – cele i priorytety w dobie przemian” w swoim wystąpieniu pt. *Konieczność regulacji zawodu nauczyciela/lektora języka polskiego jako obcego/drugiego wobec zmieniających się wyzwań w obszarze glottodydaktyki polonistycznej*, a także na konferencji z okazji dwudziestolecia certyfikacji języka polskiego jako obcego, organizowanej przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w kwietniu 2024 r.).

W obecnej sytuacji geopolitycznej, związanej z bezprecedensowym napływem do naszego kraju uchodźców z Ukrainy od lutego 2022 r., znacząco wzrosło zapotrzebowanie na profesjonalistów, którzy potrafią skutecznie nauczać polszczyzny cudzoziemców w kontekście procesu ich akulturacji. Ten fakt przyczynił się jednocześnie do tego, aby w powszechnej świadomości Polaków zaistniał zawód lektora/nauczyciela języka polskiego jako obcego. Należy zatem jak najszybciej doprowadzić do jego usankcjonowania, co wzmocni także status środowiska glottodydaktyków polonistycznych – „wspólnoty glottodydaktycznej” (Zarzycka 2018) i ułatwi dalszy rozwój tej dziedziny nauki. Oczywiście powyższe zadanie wykracza poza kompetencje i możliwości NAWA i należałoby o nim myśleć jako o wyzwaniu stojącym przed całym środowiskiem glottodydaktycznym, akademickim i instytucjami państwowymi. Niemniej autorzy niniejszego artykułu są przekonani, że jest to ważna kwestia

⁶ Dla uspoijnienia nazewnictwa można stosować określenie *nauczanie języka polskiego jako nierodzimego* za A. Seretny i E. Lipińską (Lipińska, Seretny 2021).

⁷ Zob. <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosc/wyszukiwarka-opisow-zawodow> [15.05.2025].

również w kontekście rozwoju systemu certyfikacji znajomości języka polskiego jako obcego.

Przedstawione w artykule wyzwania stanowią jedynie część z tych, które należy podjąć, aby system certyfikacji działał sprawnie i rozwijał się zgodnie ze światowymi standardami. Warto podkreślić, że mierzenie się z nimi wymaga odpowiednich zasobów i współpracy między poszczególnymi grupami zaangażowanymi w proces certyfikacji. NAWA od początku swojej działalności we współpracy z MNiSW oraz Państwową Komisją buduje te zasoby i sukcesywnie rozwija zakres swoich działań w tym obszarze.

Na koniec chcemy ponownie zacytować Nestora glottodydaktyki polonistycznej, prof. Władysława Miodunkę, który określił system certyfikacji jako „innowację przełomową o charakterze strategicznym” (Miodunka 2016) – zarówno dla procesu nauczania, jak i oceniania znajomości języka polskiego jako obcego. W tej optyce zaryzykujemy stwierdzenie, iż innowacja ta i potencjał systemu certyfikacji jako narzędzia promocji języka polskiego w świecie nie jest do końca wykorzystywany. Poprzez swoje działania NAWA stara się jak najlepiej to narzędzie wykorzystywać.

BIBLIOGRAFIA

- Gębał P.E., Kumiega Ł., Dembińska K., 2023, *Potrzeba regulacji zawodu nauczyciela/lektora języka polskiego jako obcego/drugiego w perspektywie współczesnych wyzwań społecznych związanych z migracjami*, Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji, Kancelaria Senatu, Warszawa, <https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatekspertyzy/6808/plik/oe-462.pdf> [21.06.2024].
- Janowska I., 2022, *Zaanektowany system certyfikacji znajomości języka polskiego jako obcego – stan obecny*, „Poradnik Językowy”, nr 4, s. 7–20.
- Lipińska E., Seretny A. (red.), 2021, *Dydaktyka języka polskiego jako nierodzimego: konteksty – dylematy – trendy*, Kraków.
- Miodunka W.T., 2016, *Glottodydaktyka polonistyczna. Pochodzenie – stan obecny – perspektywy*, Kraków.
- Miodunka W.T., Tambor J. (red.), 2018, *Nauczanie i promocja języka polskiego w świecie. Diagnoza – stan – perspektywy*, Katowice.
- Ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, Dz.U. z 2017 r., poz. 1530.
- Zarzycka G., 2018, *Dyskurs – dyskursologia – glottodydaktyka polonistyczna*, „Acta Universitatis Lodzensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców”, t. 25: *Polonistyczne językoznawstwo glottodydaktyczne*, s. 27–42.